

Synpunkter gällande yrkeslärarutbildningen.

Till

Utbildningsdepartementet

Gymnasie- och kunskapslyftminister Aida Hadzialic

Minister för högre utbildning och forskning Helene Hellmark Knutsson

Utbildningsminister Gustav Fridolin

Särskilda utredaren Amelie von Zweigbergk

Föreningen Social Omsorg (FSO)

Föreningen Social Omsorg (FSO) är en fackligt, politiskt och religiöst obunden, riksomfattande yrkesförening för personer som är eller varit verksamma inom socialt arbete med personer som är äldre eller personer med funktionsnedsättning. Föreningen vänder sig till personal som arbetar som chef, handläggare, utvecklare, lärare i socialt arbete på universitet/högskolor, forskare, doktorander, socionomstuderande samt social omsorgslärare inom gymnasieskolan. För mer information, gå in på vår hemsida www.fso.nu

Inledning

Fler utredningar och översyner pågår just nu eller har nyligen avslutats, som berör yrkeslärarutbildningen samt yrkesprogrammen på gymnasieskolan.

En översyn har nyligen gjort av de föreskrifter om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper som ska tillträde till utbildning som leder till yrkeslärarexamen samt behörighet att undervisa i yrkesämnen i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Yrkesprogramutredningen är en annan utredning som pågår just nu

En översyn pågår även som handlar om dimensioneringen av lärarutbildningen och hur man kan göra lärarutbildningarna mer attraktiva och få fler sökande till dessa. En av de utbildningarna som ingår i översynen är yrkeslärarutbildningen med inriktningar mot vård- och omsorgslärare.

Idag finns en yrkeslärarutbildning med inriktning mot vård- och omsorgslärare på ett antal lärosäten i landet. Utbildningen omfattar 90 högskolepoäng och ger behörighet att undervisa inom olika vård och omsorgsutbildningar på gymnasienivå. I utbildningen fördelas de 90 hp på utbildningsvetenskapliga ämnen samt verksamhetsförlagd utbildning.

För tillträde till utbildningen krävs idag allmän behörighet för högskolestudier samt särskild behörighet för yrkeslärare. Dessa särskilda behörighetskrav utgörs av kunskapskriterier vilket innebär kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper som man kan ha tillägnat sig genom yrkeserfarenhet eller högskoleutbildning eller annan eftergymnasial utbildning.

Ett antal kunskapskriterier finns som utgår från ämnesinnehållet i Vård- och omsorgsprogrammet på gymnasiet.

Bakgrund

1977 startade en 60 poängs högskoleutbildning på några lärarhögskolor i landet som bl.a utbildade till social service lärare, som det benämndes på den tiden. Behörighetsreglerna till dessa utbildningar var att de sökande själva skulle ha genomgått egen högskoleutbildning inom social service/social omsorg samt därefter ha två års dokumenterad yrkeserfarenhet inom aktuellt yrkesområde.

I lärarutbildningen ingick fördjupning inom relevanta ämnesområden samt därutöver pedagogik, metodik samt verksamhetsförlagd utbildning inom både gymnasieskolor samt högskolor/universitet.

Även vid denna tid så var det stor brist på utbildade lärare inom vård och omsorg och under ett antal år så utgick så kallad studielön till de som studerade till vård- och omsorgslärare, som ett sätt att rekrytera sökande till utbildningen. I ett senare skede så togs denna förmån bort.

FSO:s synpunkter på lärarnas kompetens

Redan idag är det stora svårigheter på många orter att rekrytera sökande till gymnasieskolans Vård- och omsorgsprogram och det har under många år varnats för det alltmer växande behovet av utbildad personal inom området. Kommuner, landsting och privata aktörer har uppmanats att se över behovet av kompetensförsörjning inom sina organisationer och rusta sig inför framtida utmaningar.

FSO anser att det naturligtvis finns fler orsaker till att antalet sökande är så lågt till Vård- och omsorgsprogrammet men vill framförallt här lyfta frågan om lärarnas kompetens.

Att arbeta inom vård- och omsorg med sjuka människor, med äldre, barn och vuxna personer med funktionsnedsättning är ett kvalificerat och alltmer komplicerat yrke som ställer allt större krav på personalens kompetens. De ställs ofta inför komplexa situationer som de ska kunna hantera och reda ut, arbetar många gånger ensamma och ibland med avstånd till både chef och hälso- och sjukvårdspersonal.

De målgrupper som personalen möter tenderar att få alltmer omfattande och mångfacetterade behov med grund i demenssjukdomar, psykisk ohälsa, missbruk, olika funktionsnedsättningar och/eller social problematik av olika slag. Detta innebär att kraven på personalens kompetens om olika målgrupper ökar alltmer, samt att det kontinuerligt tillkommer nya arbetsmetoder, ny teknik och IT-system, hjälpmedel, krav på dokumentation, uppföljning och krav på att arbeta utifrån evidensbaserade metoder m.m.

För att som lärare kunna förbereda och rusta eleverna inför deras framtida yrkesområde krävs av läraren att inspirerande undervisa eleverna, förklara, fördjupa, problematisera så att området blir intresseväckande och spännande. Att som lärare ha så mycket fördjupad ämneskunskap som grund så man kan förklara, förtydliga, fördjupa diskussionerna och vidga perspektiven i undervisningen är av allra största vikt för elevernas förståelse, inläring och för att fånga deras intresse för ämnesområdena. Lika viktigt är att läraren även har ett vetenskapligt förhållningssätt där man systematiskt använder ny forskning i undervisningen, har kunskap om nya evidensbaserade metoder och använder de nya kunskapssammanställningar som ständigt produceras. Att rusta eleverna för framtida arbetsfält där behoven och verksamheterna ständigt förändras och utvecklas och där gamla kunskaper ständigt måste omprövas och finna de arbetsmetoder som är mest effektiva i mötet med varje enskild person, det är en stor utmaning.

För att kunna garantera kvaliteten på undervisningen så bör läraren ha tillägnat sig ett sådant förhållningssätt till kunskap och vetenskap och för det krävs gedigna ämnesstudier på högskolenivå. FSO befarar att kvaliteten inte kan garanteras om lärarna saknar egen högskoleutbildning innan yrkeslärarutbildningen påbörjas.

Nuvarande behörighetsregler till yrkeslärarutbildningen med inriktning mot vård- och omsorgslärare riskerar att försämra vård- och omsorgslärarnas ämneskunskaper och detta sker i en tid då allt arbete inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska bygga på evidensbaserade metoder. Konsekvensen av ett evidensbaserat arbetssätt blir att all personal inom vård och omsorg med nödvändighet behöver kunskaper som vilar på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Vid bibehållande av nuvarande behörighetsregler riskera kvaliteten på undervisningen inom gymnasieutbildningarna att försämrats vilket i förlängningen drabbar de personer som har behov av vård-, omsorgs- och stödinsatser från välfärdssamhället.

Sammanfattningsvis anser FSO att pågående utredningar bör beakta följande synpunkter;

- ändra behörighetskraven till yrkeslärarutbildningen för Vård- och omsorgsprogrammet till krav på högskoleutbildning inom social omsorg/socialt arbete eller medellång vårdutbildning för t.ex sjuksköterskor, samt några års tjänstgöring inom yrket efter fullgjord utbildning
- för att få legitimation i vård- och omsorgsämnen så bör liknande behörighet krävas som för övriga gymnasieämnen, dvs. adekvat högskoleutbildning.

Med vänlig hälsning

Jim-Alex Minorsson Hirschi

Ordförande Föreningen Social Omsorg

e-post: ordforande@fso.nu